

Līva Kukle

Jā, *that's true*: angļu valodas lietojums latviešu jauniešu saziņā

Jā, that's true: the use of English in the speech of Latvian youth

E-pasts: liiva.kukle@gmail.com

Abstract

There has been a growing concern about the use of English in informal conversations of the Latvian youth. The present research aims to gain an insight into the use of English in informal conversations of the Latvian youth occurring primarily in Latvian and to arrive at conclusions regarding the potential reasoning behind it. Code-switching was chosen for further analysis as one of the most common multilingual practices among the youth.

In order to determine the use of English in informal conversations of Latvian youth, a sociolinguistic research was carried out, applying methods of field linguistics developed specifically for researching code-switching. An original corpus of transcribed spontaneous speech recordings of conversations between adolescents of three age groups (eighth-grade students, eleventh-grade students and university students) was developed. The results showed code-switching as a prevalent feature of Latvian youth communication, and a correlation between English proficiency and code-switching use was established.

Keywords: youth communication, code-switching, language contact, Latvian, English

Ievads

21. gadsimta realitāte ir sabiedrība, ko vieno globālā mobilitāte un interneta sniegtās priekšrocības. Rodas valodu kontakti, kas nepiere-dzētā ātrumā rada jaunas lingvistiskas prakses. Vieni no pirmajiem, kas

pielāgojas jauniem valodas paradumiem, ir tieši jaunieši [Lee 2019]. Latvijas Republikas likumdošanā par jaunieti tiek uzskatīta persona vecumā no 13 līdz 25 gadiem [Likumi.lv 2019].

Jauniešu kā sabiedrības grupas valodas īpatnības novērotas jau izsenis. Tās aprakstītas, piemēram, heteroglosijas teorijā, kas paredz, ka vienotas nacionālas valodas jēdziens ir maldīgs un ka dažādas sabiedrības grupas vienmēr izveidos pašas savu vārdu krājumu un saziņas veidus. Jauniešu valodā īpaši uzsver inovācijas un dumpiniecisku nostāju pret sabiedrības normām [Drummond 2018]. Taču svešvalodas iespraudumi bieži rada īpašu nosodījumu.

Viena no pasaulē dominējošām valodām šobrīd neapšaubāmi ir angļu valoda, kas globālu statusu ieguvusi, pateicoties koloniālajai vēsturei un ietekmei tehnoloģiju, mediju un reklāmas jomā [Extra & Jagmur 2004; Bhatia & Ritchie 2013]. Latvijas skolās angļu valoda tiek mācīta kā obligātā svešvaloda, sākot no pirmās vai trešās klases [VISC 2019]. Gan Latvijā, gan citviet pasaulē jauniešu angļu valodas prasmes tiek apzināti kultivētas un saistītas ar lielākām iespējām darba tirgū, daudzviet angļu valoda ir īpašs “statusa un varas” simbols [Extra & Yagmur 2004: 2]. Taču angļu valodas izplatība bijusi ļoti strauja un daudzus satrauc ikdienā novērotie jauniešu saziņas paradumi — angļu valodas vārdu, frāžu un garāku tekstu iespraudumi citādāk dzimtajā valodā noritošās sarunās jeb koda maiņa. Sabiedrībā tā bieži tiek saistīta ar nespēju pārvaldīt vienotu tekstu un, kas ir īpaši svarīgi Latvijā kā nelielas nācijas kontekstā, ar potenciālu nacionālās kultūras un valodas zudumu [Nortier 2008: 2].

Pētījuma mērķis ir noteikt, vai koda maiņa uz angļu valodu ir izteikti sastopama neformālā latviešu jauniešu saziņā un kā tā atšķiras dažādās vecumgrupās. Izvirzīti šādi pētījuma jautājumi: Vai koda maiņa uz angļu valodu ir izteikta latviešu jauniešu saziņā? Kādi koda maiņas veidi visbiežāk lietoti latviešu jauniešu saziņā? Kā atšķiras koda maiņas lietojums dažādās latviešu jauniešu vecumgrupās? Izvirzīti šādi pētījuma uzdevumi: apzināt teorētisko literatūru par valodas kontakta procesiem, īpaši koda maiņu; izveidot praktiska pētījuma dizainu; ierakstīt un transkribēt neformālas jauniešu sarunas trīs dažādās vecumgrupās, kurās tiktu dota iespēja mainīt kodu uz angļu valodu; izveidot korpusu koda maiņas procesu analīzei; veikt secinājumus par koda maiņas procesiem latviešu jauniešu saziņā.

1. Kodu maiņa

1.1. Kodu maiņas mehānismi

Lingvistikā “kods” ir jebkurš vienots saziņas veids [Myers-Scotton 2006: 34]. Par kodiem tiek uzskatīti gan vienas valodas dažādi dialekti vai stili, gan dažādas nacionālās valodas. Valodām vai to variantiem nonākot kontaktā, parasti rodas koda maiņa. Mūsdienās tā tiek uzskatīta par bilingvālās saziņas būtisku sastāvdaļu, taču pētnieku ievērību tā ieguvusi nesen. 20. gs. vidū Džons Gumpercs (*John Gumperz*) nodalīja dažādas koda maiņas. Kā koda maiņas funkcijas pētnieks norādīja, piemēram, citēšanu, iespraudumus, domas atkārtošānu un savstarpēji saprotamas saiknes veidošanu starp saziņas dalībniekiem [Gumperz 1977: 14–18].

Koda maiņu var iedalīt arī pēc gramatiski sintaktiskās struktūras. Poplaka (*Poplack*) izšķir trīs galvenos koda maiņas veidus: intrasentenciālu (teikuma robežās), intersentenciālu (starp teikumiem) un iezīmējošu (atsevišķas frāzes, kas izmantotas uzsvaram). No tām potenciāli sarežģītākā ir koda maiņa viena teikuma robežās, kas izpaužas kā citas valodas vārdu vai frāžu ievietošana t. s. pamatvalodā. Tā pieprasa radošu pieeju, taču bieži neļauj saglabāt vienotu teikuma sintaktisko uzbūvi konkrētā valodā, tādēļ izteikti saistās ar neformālu saziņu [Poplack 1980: 590]. Savukārt koda maiņa starp atsevišķiem teikumiem, kur katrā tiek pasniegta jauna informācija, pieprasa abu valodu struktūru pārzināšanu, tādēļ vairāki lingvisti norāda, ka šādu koda maiņu var uzskatīt par labu valodas prasmju līmeņa rādītāju [Bullock & Toribio 2009; Al Heety & Al Abdely 2016 u. c.].

Iezīmējošajā koda maiņā (*tag switching*) tiek izmantotas šabloniskas frāzes un īsi izteikumi, kuru pārzināšanai nav nepieciešams augsts svešvalodas prasmju līmenis. Frāzes, kā, piemēram, *so, well, d'accord, shit* u. c., var pārņemt arī tie, kas attiecīgās svešvalodas nepārvalda. Poplaka uzsver, ka iezīmējošajai koda maiņai bieži ir “etniski piesātināts saturs” un izmantotās frāzes — grūti tulkojamas [Poplack 1980: 589]. Pie šīs kategorijas pieder arī dažādi netulkojami produktu nosaukumi, personvārdi, mediju teksti un saukļi. To regulē autortiesību likumi, kā arī mārketingā bieži vien svešvalodu vārdi tiek asociēti ar starptautisku prestižu, iespaidu, ka noteiktu produktu lieto visā pasaulē [Myers-Scotton 2006: 118; Bhatia & Ritchie 2013].

Koda maiņa ir cieši saistīta ar svešvalodu aizguvumiem. Aizguvumi ir svešvalodas vārdi vai to daļas, kas pamatvalodai “pielāgoti morfosintaktiski (un dažreiz fonētiski)” [Grosjean 2008: 44]. Pēc definīcijas, ja angļu valodas vārdam pievieno latviešu valodas galotni, tas ir aizguvums. Tomēr koda maiņas pētījumos lingvisti iesaka abus terminus nodalīt, uzsverot koda maiņas spontāno dabu pretstatā aizguvumu vispārpieņemtajam lietojumam sabiedrībā. Abus jēdzienus var uzskatīt par piederīgiem vienam fenomenam, taču dažādās pakāpēs vai spektra daļās [Bullock & Toribio 2009: 5].

1.2. Kodu maiņas nozīme sabiedrībā

Iepriekš minēts, ka, piemēram, mārketingā svešvalodu frāzes saistās ar starptautisku panākumu iespaidu, tomēr sabiedrības viedoklis par koda maiņas lietojumu pārsvarā ir negatīvs. Pirmie pētnieki, kas 20. gs. vidū aprakstīja koda maiņas procesus, tos definēja kā nevēlamu uzvedību, kas norāda uz “lingvistisku, sociālu vai kognitīvu deficītu” [Bailey 2007: 264]. Gārdnere-Hlorosa (*Gardner-Chloros*) apraksta vairākus 21. gs. veiktus pētījumus: aptaujātie cilvēki atzīst, ka lielā mērā apzinās savu koda maiņas lietojumu, taču ar to nelepojas un uzskata par slinkuma pazīmi. Pēc ieraksta, noklausoties savu runu ar koda maiņas elementiem, lielākā daļa dalībnieku par tiem izjūt kaunu [Gardner-Chloros 2009: 14–15].

Negatīvu nozīmi koda maiņai piešķir arī sociālie konteksti. Frančeskīni raksturo “prototipisko” koda maiņas lietotāju: 1. Jaunietis; 2. Minoritātes pārstāvis; 3. Zemākas šķiras pārstāvis; 4. Spēcīga “etniskā” piederība; 5. Multilingvāla sociālā vide [Francheschini, 1998: 53]. Tieši minoritāšu klātbūtne koda maiņas procesos abām iesaistītajām pusēm rada satraukumu par savas valodas pastāvēšanu. Minoritāšu pārstāvjiem koda maiņa norāda uz šķietami neizbēgamu savas valodas un kultūras zudumu [Nortier 2018: 2], bet sabiedrības vairākumam minoritāšu valodu klātbūtne, piemēram, noteiktos lielpilsētu rajonos vai sabiedrības slāņos, saistās ar negatīviem sociāliem priekšstatiem, kā arī apdraudējumu pamatvalodai.

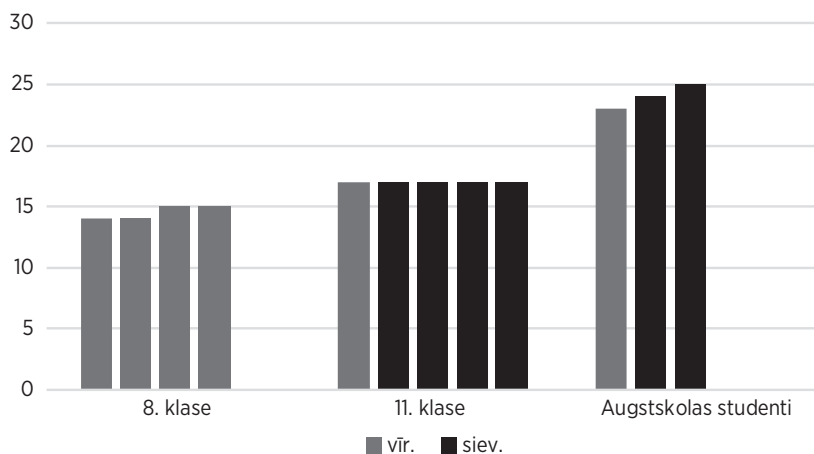
Taču kopējā attieksme pret koda maiņu pamazām uzlabojas. Pirmkārt, mediju vidē arvien vairāk nonāk multilingvāls saturs. Otrkārt, mūsdienu valodnieki pamatā koda maiņu apraksta kā neformālu, taču pamatotu un radošu pašizpaušmes veidu valodu kontakta rezultātā, nevis valodas anomāliju [Bhatia & Ritchie 2013; Bullock & Toribio 2009; Nortier 2018 u. c.].

3. Angļu valodas lietojums latviešu jauniešu saziņā

Lai pētītu koda maiņu uz angļu valodu latviešu jauniešu saziņā, tika veikts lauka pētījums, ierakstot trīs vecumgrupu jauniešu neformālās sarunas. Tā kā bija nepieciešami unikāli, bilingvāli dati, pētījuma dizaina izstrādē tika lietoti papildu soļi [Lanza 2008]. Koda maiņas un citu bilingvālo procesu pētniecībai ir izstrādāti norādījumi, kuros apvienotas valodniecības un etnogrāfijas metodes. Pirmkārt, ieraksta dalībnieku atlasei jābūt mērķtiecīgai — tās parasti ir personas, kas jau iepriekš parādījušas prasmi lietot vairākas valodas. Pētījumā tika iesaistīti latviešu jaunieši, kas jau iepriekš demonstrējuši vairāku valodu sajaukšanos. Kā “vietējais eksperts” tika iesaistīts latviešu vidusskolas skolotājs, kas ieteica piemērotus skolas vecuma jauniešus [Bower 2008: 159]. Pētījuma autoram ieteicams procesu moderēt — vai nu dzīvē, vai arī ar iepriekš sagatavotām sarunas vadlīnijām —, iegūstot “daļēji spontānu” sarunas ierakstu. Autoram jau būtu jāzina, kādas tēmas visdrīzāk varētu izraisīt koda maiņu. Tajās vēlams iekļaut strīdīgus tematus, kas liks aktīvi iesaistīties sarunā, nedomājot par valodas izvēli. Citādāk dažādu iemeslu dēļ koda maiņa var arī nenotikt [Nortier 2008: 44–45].

Tika izveidotas trīs dažādu vecumu latviešu jauniešu grupas, kam latviešu valoda ir dzimtā valoda: 1) 8. klases skolēni (14–15 g. v.), 2) 11. klases skolēni (17 g. v.), 3) augstskolas studenti (23–25 g. v.).

Tika izveidotas sarunas vadlīnijas, kas sastāvēja no sešiem atvērtiem jautājumiem. Pirmais bija paredzēts kā “iesildīšanās” jautājums, jo aptuveni pirmās desmit ieraksta minūtes, kad runātāji vēl ir nervozi, ieteicams ignorēt [Bower 2008: 151]. Pārējie jautājumi iekļāva dažādus aktuālus un strīdīgus tematus, kas ļautu dalībniekiem brīvi izteikties. Tika izvēlēti temati, kuri, balstoties uz iepriekšējo pieredzi, varētu iedrošināt jauniešus izmantot angļu valodas jēdzienus: marihuānas legalizācija, digitālās tehnoloģijas, stress skolā, attiecības, cilvēku un dzīvnieku tiesības. Vienā no jautājumiem apzināti tika iekļauts nesen aizgūtais barbarisms “influenceris”, lai iedrošinātu līdzīga vārdu krājuma lietojumu. Tāpat, iepazīstinot dalībniekus ar ieraksta norisi, tika izmantota neformāla valoda un koda maiņa. Lai process atbilstu ētikas prasībām, tika iegūta visu dalībnieku piekrišana ieraksta veikšanai, dalībnieki tika informēti, ka pētījuma mērķis ir iegūt godīgas, anonīmas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem

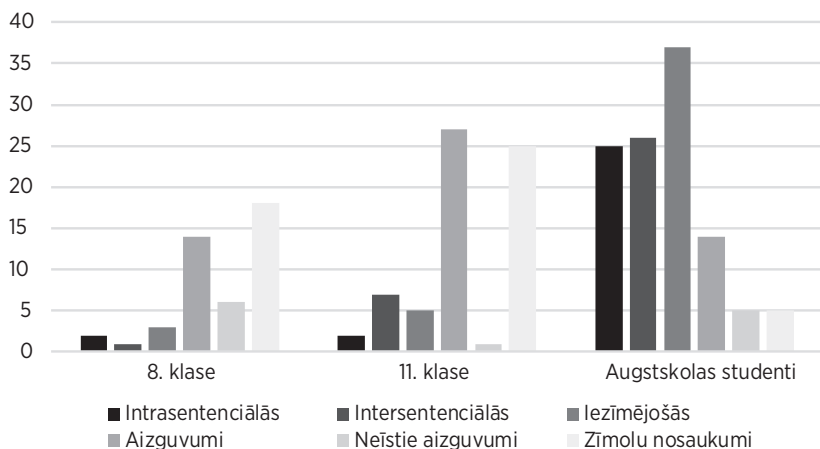

1. attēls. Ieraksta dalībnieku sadalījums pēc dzimuma un vecumgrupām

nepiespiestā, ikdienas valodā. Ieraksta veikšanai tika izmantots viedtālrunis, kas ir viens no ieteiktajiem paņēmieniem nepiespiestas atmosfēras veicināšanai [Bower 2008: 16–18]. Lai vēl vairāk izvairītos no t. s. “novērotāja paradoksa” [Meyer 2004: 57], gan 8., gan 11. klases skolēni uz laiku telpā tika atstāti vieni paši, jo tika novērots, ka svešinieka klātbūtne dalībniekus ietekmē. Tika iegūti trīs šādu garumu ieraksti: 32:40 min (8. klase), 38:40 min (11. klase), augstskolas studenti bez pārtraukuma vai iejaukšanās runāja 1:02:00 h, līdz tika apturēti pie piektā jautājuma no sešiem.

Tika veikta ierakstu transkripcija, izmantojot runas korpusu veidošanas vadlīnijas [Meyer 2004; Wichmann 2008], anonimizējot personas katram runātājam un atzīmējot koda maiņas slīprakstā. Koda maiņas tika anotētas sešās kategorijās: intrasentenciāla, intersentenciāla, iezīmējoša, balstoties uz Poplakas (1980) teoriju, kā arī aizguvumi un neīstie aizguvumi (gadījumi, kad angļu valodas vārds integrēts pamatvalodas sistēmā, taču netiek izmantots plašā sabiedrībā). Tika ieviesta sestā kategorija — zīmoli, lai atzīmētu gadījumus, kad tiek izmantoti atpazīstami zīmolu nosaukumi, kā “Instagram” vai “I-phone”, kas ir daļa no monolingvālas saziņas un nenorāda uz svešvalodas prasmēm, taču pieder pie citas fonētiskās vai gramatiskās sistēmas. Gan neīstie aizguvumi, gan zīmolu nosaukumi rezultātos pārklājas ar intrasentenciālo koda maiņu. Ja zīmolu

nosaukumi integrēti latviešu valodas fonētiski gramatiskajā sistēmā, tie pārklājas ar aizguvumiem.

2. attēls. Iegūtie dati par koda maiņas lietojumu trīs dažādās vecumgrupās

- 8. klases skolēnu sarunā bija vismazāk koda maiņas gadījumu. 22 min garajā transkribētajā tekstā bija 33 koda maiņas. Tās nebija viendabīgas, gari teksta fragmenti bija tīri monolingvāli. 11 jeb 1/3 no visām koda maiņām bija saistīta ar filmu studiju “Marvel” un tās tēlu Kapteini Mārvelu (*Captain Marvel*), kas ievērojami samazina nepārprotamu koda maiņu skaitu. Novērotas divas intrasentenciālās koda maiņas, kas norāda uz nosacītu svešvalodas prasmju līmeni [Poplack 1980] ar leksikas iespraudumiem, piemēram:

S4: Viņš jau visiem draud. Viņš ir *bully* mums te.

Novēroti 6 neīstie aizguvumi, kas ir lielākais šīs kategorijas skaits starp trīs vecumgrupām, piemēram:

S1: Es, piemēram, īpaši neuzticos tiem instagramiem vai kaut kādiem, nu, piemēram 30 000 sekotājiem, es viņiem neuzticos. Piemēram, kad paklausās, kā viņi tur skamo viens otru.

Novērotas trīs iezīmējošas koda maiņas, kas uzsver iesaisti sarunā un neformālu kontekstu, taču nenorāda uz svešvalodas prasmēm. Divas no tām — izsauksmes vārds *wow*, bet trešā izmantota tiešā dialogā:

Sl: Tu tā atpūties, *sure*.

Ņemot vērā neformālo tekstu un ironiju, var secināt, ka runātājs līdzīga veida koda maiņas ikdienā lieto daudz biežāk. Arī vienīgā intersentenciālā koda maiņa *what a fuck* norāda uz līdzīgu frāžu lietojumu ikdienā, taču ne oficiālā skolas vidē.

8. klases skolēniem piedāvātās tēmas sagādāja zināmas grūtības, nav skaidrs, vai viņi nepārzina šos tematus vai arī nejutās pietiekami droši ieraksta laikā.

- 11. klases skolēnu valodā tika noteikta 51 koda maiņa ar tikai divām intrasentenciālām koda maiņām, tāpat kā 8. klasē. Tajās izmantots īpašības vārds *fake*:

B: Manas māsas klasē arī ir tik *fake* visi, tas tā kā...

Tas lietots arī kā lietvārds *fakeness*:

A: Nevaru ciest.

B: *Fakeness*.

C: *Fakeness*, jā.

A: *Fake, fake, fake, fake, fake*.

Vērā ņemams fakts, ka *fakeness* nav vispārpieņemts vārds arī angļu valodā, tas parādās tikai interneta slenga vārdnīcā “Urban Dictionary” [Urban Dictionary 2019], kas nozīmē, ka 17 gadus vecie dalībnieki ir tiešā veidā kā koda maiņu pārņēmuši angļiski runājošo valstu slengu. Šī vecumgrupa arī izmantoja visvairāk zīmolu nosaukumu — 25 gadījumos tika lietoti starptautisku zīmolu (*Fit Tea*) un raidījumu (*Thirteen Reasons Why* — 3 reizes; *Keeping Up with the Kardashians*) nosaukumi. Tāpat novēroti divi interneta terminoloģijas neīstie aizguvumi:

C: Man viņu ļoti žēl, jo viņai bija it kā daudz draugu, un tagad tie visi draugi *unconnect-o*.

Trīs runātāji kopā četras reizes lietoja arī neīsto aizguvumu *storijs/storiji*, kas interneta platformās ieguvis jaunu nozīmi. Tāpat kā 8. klases skolēniem, arī 11. klases dalībnieku ierakstos gari teksta fragmenti bija bez angļu valodas iestarpinājumiem. Trešā grupa — augstskolas

studenti — ieraksta pēdējo 22 minūšu garajā fragmentā koda maiņu lietoja konsekventi, tāpat kā teju visā pārējā, stundu garajā ierakstā.

- Augstskolas studenti koda maiņu 22 minūtēs lietoja 110 reizes ar novērotām 25 intrasentenciālām, 26 intersentenciālām un 37 iezīmējošām koda maiņām, kā arī 13 aizguvumiem, pieciem neīstiem aizguvumiem un pieciem zīmolu nosaukumiem. Nākamajā fragmentā viena dalībnieka runā novērojamas piecas iezīmējošās (emocionālās) koda maiņas, kā arī viena intrasentenciāla maiņa (*morning coffee*):

Pz: [...] Es varu iedzert savu *morning coffee*! Un tā kafija ir silta, viņa nav auksta! Es varu paēst, [...] Tik labi! Man liekas — *oh my God!* Un tad man liekas: jā, *okay*, tā ir tāda ekstra. Jo, zin' kā, tajā brīdī, kad tev nav bērnu, tu domā: *totally*, tad, kad sāks runāt, [...] Bet tad, kad tev *actually* būs bērni [...]

Iezīmējošās maiņas gan konkrētajā fragmentā, gan viscaur tekstā ir dažādas un emocionāli piesātinātas. Tās sarunā darbojas kā “aktīvas klausīšanās stratēģijas” [Meyer 2004: 76]. Nākamajā piemērā iezīmējoša koda maiņa atbild uz intersentenciālu maiņu, kur viss teikums ir angļu valodā:

Px: *Parenthood in the digital age is quite the thing.*

Pz: Jā! *That's true.*

Novērojama arī šabloniska valoda ar tipiskām angļu valodas frāzēm:

Pz: Vai jums šķiet, ka tas notiek tā ļoti dabiski, vienkārši tā *it's just happening*, vienkārši *just go with the flow* [...]

Tā kā ieraksta fragments sākas brīdī, kad augstskolas studenti runājuši jau 40 minūtes, var pieņemt, ka viņi jau jūtas ērti un galvenokārt domā par teksta saturu, ne formu. Uz to norāda arī lamuvārda *fucking* lietojums. To var interpretēt gan kā iezīmējošu koda maiņu ar emocionālu nozīmi, gan kā intrasentenciālu maiņu:

Px: Pasaudzēt bērnu no tās, teiksim, tehnoloģiskās realitātes būs *fucking* grūti, ja ne neiespējami, tāpēc vienkārši *embrace it?* Un *do it well.*

Kā intrasentenciālas koda maiņas augstskolas studenti lietoja augstas sarežģītības pakāpes vārdus, piemēram:

Pz: Un, un... Nu, visas šīs lietas. Man liekas, viņas riktīgi sastreso bērnu un rada viņam kaut kādu *perception pas* pasauli arī. Un tas ir tā kā, man liekas, tāds *vicious circle*.

Tāpat novērojams arī mūsdienu slengs ar aizguvumiem (*random*) un neīstajiem aizguvumiem (*vaibs*). Augstskolas studenti lietoja angļu valodas vārdus un frāzes, lai veidotu dialogu, emocionālos uzsvarus, paskaidrotu domu un pildītu citas komunikatīvās funkcijas. Neapšaubāmi, viņu angļu valodas prasmju līmenis ir augstāks nekā pārējām grupām, lai arī viņu studiju jomas ir dažādas un nav saistītas ar svešvalodām. Taču jāņem vērā, ka ar citām sarunas vadlīnijām un atbrīvotākā atmosfērā arī jaunākie dalībnieki, ļoti iespējams, lietoju cita veida valodas līdzekļus.

Secinājumi

Pētījuma mērķis — noskaidrot koda maiņas uz angļu valodu sastopamību dažādu vecumgrupu latviešu jauniešu saziņā — tika īstenots, apskatot teorētisko literatūru un veicot lingvistikas lauka pētījumu. Analizēta koda maiņas klasifikācija, kas vēlāk izmantota pētījuma praktiskajā daļā, īpaši uzsverot intrasentenciālo, intersentenciālo un iezīmējošo koda maiņu. Šie koda maiņas veidi ietver daudz pētītu funkciju, kā, piemēram, emocionālo uzsvaru (iezīmējošā koda maiņa). Savukārt intrasentenciālā un intersentenciālā koda maiņa tiek saistīta ar salīdzinoši augstāku svešvalodas prasmju līmeni [Bullock & Toribio 2009]. Lai arī koda maiņa sākotnēji uzskatīta par “deģenerācijas” pazīmi, mūsdienās tā tiek analizēta kā neatņemama multilingvālas sabiedrības daļa un lingvisti uzsver katra indivīda spēju un tiesības izvēlēties valodas līdzekļus atbilstoši situācijai [Bhatia & Ritchie 2013].

Tika izveidots oriģināls korpuss ar neformālu trīs dažādu vecumgrupu jauniešu (8. klase, 11. klase, augstskolas studenti) sarunu transkripcijām, katrs ieraksta fragments bija aptuveni 22 min garš. Korpusa analīze atklāja tiešu saistību starp dalībnieku vecumu un koda maiņas lietojumu. 8. klases skolēnu sarunā bija 33 koda maiņas (22, ja ignorē atsauces uz

kinostudiju “Marvel”). 11. klases skolēni izmantoja 51 koda maiņu, 25 no tām bija atsauces uz dažādiem populāriem zīmoliem, kas nepieprasa angļu valodas zināšanas. Visvairāk koda maiņu bija sastopams augstskolas studentu sarunā – 110 dažādu veidu koda maiņu, kā arī prasmīgs angļu valodas lietojums. Šī vecumgrupa koda maiņas lietoja visā ieraksta garumā, kas ilga vairāk nekā stundu, analīzei tika izvēlētas pēdējās 22 min. Tika lietotas 35 iezīmējošās maiņas, kā *oh my God, okay, totally, actually* u. c., kas tika izmantotas emocionālam uzsvaram un dialoga veidošanai.

Pētījuma mērķis ir sasniegts, un gūts ieskats jauniešu koda maiņā uz angļu valodu. Iegūtie dati liecina par koda maiņas klātbūtni visu trīs vecumgrupu jauniešu valodā. Iezīmējošo, intrasentenciālo un intersentenciālo koda maiņu lietojums norāda uz angļu valodas prasmju līmeni, kas mācību ilguma dēļ vien augstāks ir augstskolas studentiem. Taču koda maiņas klasifikācija nav viennozīmīga. Tāpat var uzlabot pētījuma dizainu – šoreiz izvēlētais sarunas vadlīnijas izrādījās vairāk piemērotas tieši augstskolas vecuma jauniešiem. Ņemot vērā nedaudzos lamuvārdus un emocionāli iezīmējošās koda maiņas skolēnu valodā, var secināt, ka brīvākā atmosfērā un ar piemērotākiem sarunas tematiem arī šie jaunieši koda maiņu, visticamāk, liētu biežāk. Tas dod pamatu nākotnes pētījumiem.

Izmantotā literatūra

1. Al Heeti, N. and Al Abdely, A. A. (2016). Types and Functions of Code-switching in the English Language Used by Iraqi Doctors in Formal Settings. *International Journal of Advanced Research and Review*, No. 1(8), p. 10–18.
2. Bailey, B. (2007). Heteroglossia and Boundaries. In: *Bilingualism: A Social Approach*. Heller, M. New York: Palgrave Macmillan, p. 257–274.
3. Bhatia, T. K. and Ritchie, W. C. (2013). Bilingualism and Multilingualism in the Global Media and Advertising. In: *The Handbook of Bilingualism and Multilingualism*. Bhatia, T. K. (2nd ed.). Chichester: Blackwell Publishing, p. 565–598.
4. Bowerman, C. (2008). *Linguistic Fieldwork: A Practical Guide*. New York: Palgrave Macmillan.
5. Bullock, B. E. and Toribio, A. J. (2009). Themes in the Study of Code-Switching. In: *The Cambridge Handbook of Linguistic Code-switching*. Bullock, B. E. and Toribio, A. J. New York: Cambridge University Press, p. 1–18.

6. Drummond, R. (2018). *Researching Urban Youth Language and Identity*. London: Palgrave Macmillan.
7. Extra, G. and Yagmur, K. (eds.) (2004). *Urban Multilingualism in Europe: Immigrant Minority Languages at Home and School*. Clevedon: Multilingual Matters.
8. Franceschini, R. (1998). Code-Switching and the Notion of Code in Linguistics: Proposals for a Dual Focus Model. In: *Code-Switching in Conversation: Language, Interaction and Identity*. Auer, P. London: Routledge.
9. Gardner-Chloros, P. (2009). *Code-Switching*. New York: Cambridge University Press.
10. Gumperz, J. J. (1977). The Sociolinguistic Significance of Conversational Code-Switching. *RELC Journal*, No. 8(2), p. 1-34.
11. Grosjean, F. (2008). *Studying Bilinguals*. Oxford: Oxford University Press.
12. Hunston, S. (2008). Collection Strategies and Design Decisions. In: *Corpus Linguistics: An International Handbook*. Lüdeling, A. and Kytö, M. Berlin: Walter de Gruyter, p. 154-167.
13. Lanza, E. (2008). Selecting Individuals, Groups, and Sites. In: *The Blackwell Guide to Research Methods in Bilingualism and Multilingualism*. Wei, L. and Moyer, M. G., Malden, M. G. Oxford; Carlton: Blackwell, p. 73-87.
14. Lee, C. L. (2019). Filling Gaps or Code Choice? Code-Switching across Generations in Colloquial Singapore Mandarin. *Global Chinese*, No. 5(1), p. 1-24.
15. Likumi.lv (2019). *Jaunatnes likums*. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=175920> (skatīts 13.11.2019.).
16. Meyer, C. F. (2004). *English Corpus Linguistics: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
17. Myers-Scotton, C. (2006). *Multiple Voices: An Introduction to Bilingualism*. Malden, Oxford, and Victoria: Blackwell Publishing.
18. Nortier, J. (2008). Types and Sources of Bilingual Data. In: *The Blackwell Guide to Research Methods in Bilingualism and Multilingualism*. Wei, L. and Moyer, M. Malden; Oxford; Carlton: Blackwell Publishing, p. 35-52.
19. Poplack, S. (1980). Sometimes I'll Start a Sentence in Spanish Y TERMINO EN ESPAÑOL: Toward a Typology of Code-switching. *Linguistics*, No. 18, p. 581-618.
20. Svendsen, B. A. (2015). Language, Youth and Identity in the 21st Century: Content and Continuities. In: *Language, Youth and Identity in the*

- 21st Century: Linguistic Practices across Urban Spaces*. Nortier, J. and Svendsen, B. A. Cambridge: Cambridge University Press, p. 3-24.
21. Urban Dictionary (2019). *Fakeness*. Pieejams: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Fakeness> (skatīts 25.04.2019.).
22. VISC (2019). *Mācību priekšmetu programmu paraugi pamatizglītībā*. Pieejams: https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/programmas_pam_izgl.shtml (skatīts 10.11.2019.).
23. Wichmann, A. (2008). Speech Corpora and Spoken Corpora. In: *Corpus Linguistics: An International Handbook*. Lüdeling, A. And Kytö, M. Berlin: Walter de Gruyter, p. 187-200.